

ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ο όροφο, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία
Τηλ.: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Προσφυγή Αρ. 5/2021

Μεταξύ:

D. KOUPPIS & SONS CONSTRUCTION LTD

Αιτητών

v.

ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών**

Έφη Παπαδοπούλου, Πρόεδρος
Λοΐζος Κάππας, Μέλος
Γιώργος Αναστασίου, Μέλος
Σόλων Παπαθεοχάρους, Μέλος
Δήμος Θωμά, Μέλος

Αιτητές:

D. KOUPPIS & SONS CONSTRUCTION LTD

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Γεώργιο Ασβεστά, Μηχανικό Μεταλλείων, Εκπρόσωπο
Αιτήτριας Εταιρείας
2. Εύδωρα Κούππη, Διευθυντή Αιτήτριας Εταιρείας

Αναθέτουσα Αρχή:

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Δένα Εργατούδη, Δικηγόρο της Δημοκρατίας Α'
2. Ευάγγελο Σταμπόλη, Πολιτικό Μηχανικό
3. Δώρα Σαπαρίλλα, Εκτελεστικό Μηχανικό

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 30 Ιουνίου 2021

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο υπό εξέταση Διαγωνισμός ΚΠΣ/40/2020/Ε (Α) «Σταθεροποίηση κατολίσθησης και ανακατασκευή τμήματος του Δρόμου Πάφου – Πόλης Χρυσοχούς (Β7) παρά το χωριό Γιόλου της Επαρχίας Πάφου, Χ.Θ. 19+110 – Χ.Θ. 19+220» προκηρύχθηκε από το Τμήμα Δημοσίων Έργων («η Αναθέτουσα Αρχή») στις 20.11.2020 με τελευταία ημερομηνία υποβολής προσφορών την 18.12.2020. Υποβλήθηκαν έξι προσφορές οι οποίες αφού αξιολογήθηκαν οδήγησαν στην κατακύρωση του διαγωνισμού στην εταιρεία «LAMBROU AND POUTZIOURIS CONSTRUCTION LTD» («ο επιτυχών») αντί του ποσού των €679.999,00 συν ΦΠΑ. Η εν λόγω προσφορά πληρούσε τις προϋποθέσεις συμμετοχής και ήταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη βάσει τιμής.

Η προσφορά της εταιρείας «D. KOUPPIS & SONS CONSTRUCTION LTD» («οι Αιτητές») απορρίφθηκε για το λόγο ότι δεν πληρούσε τα κριτήρια της παραγράφου 6.4.1.(β) αξία κατασκευής πασσαλότοιχου.

Οι Αιτητές υποστηρίζουν ότι εσφαλμένα η Αναθέτουσα Αρχή έκρινε ότι η προσφορά τους δεν πληροί τον όρο 6.4.1.(β) του Μέρους Α και συγκεκριμένα ότι η αξία κατασκευής του πασσαλότοιχου, στο υποβληθέν έργο, ήταν μικρότερη της απαιτούμενης αξίας των €200.000. Ισχυρίζονται ότι με την υποβολή των αιτούμενων από την Αναθέτουσα Αρχή με τις διευκρινίσεις στοιχείων, επιβεβαιώθηκε η πλήρωση του συγκεκριμένου όρου.

Αναφέρονται ειδικά σε επιστολή-βεβαίωση του μελετητή – επιβλέποντα μηχανικού στο υποβληθέν έργο (Νέο Χωριό Πάφου), ημερ. 02.02.2021, η οποία πιστοποιεί την αξία της κατασκευής του πασσαλότοιχου ίση με €210.000, ως και σε υποβληθέντα σχετικά σχέδια.

Περαιτέρω υποστηρίζουν ότι η Αναθέτουσα Αρχή θα μπορούσε για πλήρωση του όρου 6.4.1.(β), να ζητήσει περαιτέρω διευκρινίσεις αφού καθώς αναφέρουν, είχαν συμφωνία με ανεξάρτητο φορέα για κατασκευή του πασσαλότοιχου του συγκεκριμένου έργου ο οποίος πληρούσε τον σχετικό όρο και προσθέτουν ότι ο λόγος που η συγκεκριμένη συμφωνία δεν συμπεριλήφθηκε στην προσφορά τους είναι γιατί θεωρούν ότι οι ίδιοι πληρούν τον όρο από την εμπειρία τους στο έργο «Νέο Χωριό Πάφου».

Με άλλο λόγο οι Αιτητές ισχυρίζονται ότι ο περιορισμός των δεκαπέντε ετών για πιστοποίηση της τεχνικής ικανότητας (όρος 6.4.1. (β)) είναι αβάσιμος και καταχρηστικός. Την επιχειρηματολογία τους την στηρίζουν στο Παράρτημα XII, Μέρος II, α(i), στ του περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμου του 2016, Ν. 73(I)/2016. Το γεγονός, αναφέρουν, ότι η απαιτούμενη τεχνική και επαγγελματική πείρα περιορίζεται χρονικά στα δεκαπέντε έτη παραβιάζει την εν λόγω νομοθεσία. Οι επιλογές που η Αναθέτουσα Αρχή έχει σύμφωνα με το νόμο είναι είτε η αποδοχή επαγγελματικής πείρας της τελευταίας πενταετίας, είτε η αποδοχή επαγγελματικής πείρας πέραν της πενταετίας χωρίς περαιτέρω χρονικό περιορισμό, αφού η τεχνική πείρα δεν είναι προσόν που χάνεται με το χρόνο ή έχει ημερομηνία λήξης. Ο λόγος τονίζουν

που αναφέρονται στο σημείο αυτό είναι γιατί, ο Μηχανικός Κατασκευής της Εταιρείας (Στοιχείο αρ. 6), Γ. Ασβεστάς με αρ. ΕΤΕΚ:Α105099, έχει τεχνική πείρα από αντιμετώπιση κατολισθήσεων και κατασκευή πασσαλότοιχων λόγω της ενασχόλησής του με μεγάλο τεχνικό Έργο στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην «Αντιμετώπιση της κατολίσθησης στη Μαλακάσα» στο οποίο, ήταν Μηχανικός κατασκευής από την έναρξή του Έργου μέχρι την ολοκλήρωσή του, η προαναφερόμενη τεχνική & επαγγελματική πείρα έλαβε χώρα το έτος 2000.

Στη συνέχεια οι Αιτητές υποδεικνύουν ότι εφόσον η Αναθέτουσα Αρχή δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι κατέχουν την τεχνική ικανότητα κατασκευής πασσάλων, η εκτίμησή της ότι η αξία κατασκευής του πασσαλότοιχου στο προταθέν έργο είναι κάτω από την απαιτούμενη από τον όρο θα πρέπει να θεωρηθεί μη ουσιώδης απόκλιση και παραπέμπουν σχετικά στην Προσφυγή 03/2021.¹

Τελευταίος ισχυρισμός των Αιτητών αναφορικά με τον αποκλεισμό της προσφοράς τους είναι η αμφισβήτηση εκ μέρους τους της ικανότητας της Επιτροπής Αξιολόγησης να αξιολογεί σωστά. Η ίδια Αναθέτουσα Αρχή, υποδεικνύουν, σε παρόμοιας φύσης και ίδιας κατηγορίας τεχνικό έργο, κατασκευή μέτρων σταθεροποίησης παρά την Πέτρα του Ρωμιού, το οποίο απαιτούσε κατοχή ετήσιας άδειας κατηγορίας Γ, κατακύρωσε την προσφορά στον εδώ επιτυχόντα, παρά το ότι κατείχε άδεια κατηγορίας Δ. Επίσης η συγκεκριμένη εταιρεία δεν είχε

---

¹ Κοινοπραξία ΑΒΑΞ Α.Ε. - CYBARCO CONTRACTING LTD v. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ημερ. 28.01.2021

την απαιτούμενη εμπειρία για έργο οδοποιίας αξίας ίσης με την εκτίμηση του έργου.

Σε σχέση με τον παρόντα Διαγωνισμό οι Αιτητές υποστηρίζουν ότι η προσφορά του επιτυχόντα δεν πληροί τα κριτήρια πρώτον της ελάχιστης κατηγορίας άδειας εργολήπτη σε Τεχνικά Έργα, Κατηγορία Γ (όρος 3.1 Τόμος Α), αφού είναι τάξης Δ με πείρα Δ σε Τεχνικά Έργα, δεύτερο δεν κατέχει την απαιτούμενη Τεχνική Εμπειρία σε οδικά έργα (όρος 6.4.1.(α)) και τρίτο ότι το υποβληθέν έργο είναι μικρότερης αξίας από την εκτιμώμενη δαπάνη του αντικειμένου του διαγωνισμού.

Σύμφωνα με τη βεβαίωση, ημερ. 01.12.2020, από την Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου το συνολικό κόστος του έργου (τελικός λογαριασμός) ανέρχεται σε €781.780,00. Οι Αιτητές ισχυρίζονται ότι στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται και το ΦΠΑ και συνεπώς η αξία του έργου είναι κάτω από το απαιτούμενο ποσό. Προς υποστήριξη της θέσης τους κατά την ενώπιόν μας διαδικασία παρουσίασαν αντίγραφο εγγράφου με τίτλο Δελτίο 6 «Γενικό Σύνολο Τιμολογήσεων». Επίσης αμφισβητούν ότι το έργο είναι οδικό, και παρουσίασαν έγγραφα σχετικά με το έργο της Τάλας τα οποία ήταν εκτός των διοικητικών φακέλων.

Η Αναθέτουσα Αρχή με τη σειρά της σε σχέση με τον πρώτο λόγο απαντά ότι ο όρος 6.4.1(α) και (β) περιέχει ορολογία επιτακτική και όχι δυνητική. Η φύση του όρου, συγκεκριμένο τεχνικό αντικείμενο συγκεκριμένης αξίας, η θέση του ως Προϋπόθεση Συμμετοχής στον Διαγωνισμό και το σαφώς επιτακτικό λεκτικό της διατύπωσης του σε σχέση με το αντικείμενο του Διαγωνισμού, δεν επιτρέπουν

αμφισβήτηση του ουσιώδους χαρακτήρα του όρου και των κριτηρίων που θέτει. Από τη στιγμή αναφέρει που ο όρος είναι ουσιώδης δεν χωρεί διαφοροποίηση μεταξύ ουσιώδους και επουσιώδους απόκλισης.

Για την πλήρωση των κριτηρίων τεχνικής ικανότητας του εν λόγω όρου υποδεικνύει ότι οι Αιτητές μέσω του Παραρτήματος 6 υπέβαλαν δύο έργα. Μετά από διευκρινίσεις το ένα από αυτά κρίθηκε ότι δεν πληροί τις πρόνοιες του όρου 6.4.1.(α) και (β) ενώ το δεύτερο «Παρακαμπτήριος Δρόμος στην Κοινότητα Νέου Χωρίου της Επαρχίας Πάφου» πληροί τις απαιτήσεις της παραγράφου (α) του όρου 6.4.1. όχι όμως τις απαιτήσεις της παραγράφου (β) του εν λόγω όρου. Συγκεκριμένα, το συνολικό κόστος των πασσαλότοιχων εκτιμάται στις €36.284,50 και όχι τουλάχιστον €200.000 που είναι η απαίτηση της παραγράφου (β).

Η βεβαίωση ημερομηνίας 02.02.2021 του μελετητή και επιβλέποντα πολιτικού μηχανικού του έργου, την οποία υπέβαλαν οι Αιτητές στα πλαίσια των διευκρινίσεων και η οποία αναφέρεται σε κόστος €210.000, δεν αφορά μόνο την αξία κατασκευής των πασσαλότοιχων αλλά το σύνολο των εργασιών του συγκεκριμένου μέρους του έργου. Επίσης πέραν της αξίας των πασσαλότοιχων συμπεριλαμβάνει την αξία όλων των υπόλοιπων εργασιών της γεφύρωσης όπως χωματουργικά.

Ανεξάρτητα από τα πιο πάνω σχετικά με τον λόγο απόρριψης της προσφοράς των Αιτητών, επισημαίνει ότι πρόκειται περί τεχνικών θεμάτων, για τα οποία η διακριτική ευχέρεια της διοίκησης είναι ευρύτερη και το Δικαστήριο δύσκολα

επεμβαίνει.² Τεχνικά ζητήματα, επισημαίνει, δεν ελέγχονται εφόσον η διοίκηση είναι σε καλύτερη θέση να κρίνει λόγω του τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού που διαθέτει.

Η Αναθέτουσα Αρχή απορρίπτει επίσης τους ισχυρισμούς των Αιτητών ότι ο περιορισμός των δεκαπέντε χρόνων για πιστοποίηση της τεχνικής ικανότητας στην παράγραφο (β) του όρου 6.4.1. είναι αβάσιμος και καταχρηστικός.

Το Παράρτημα XII του Ν.73(Ι)/2016 υποστηρίζει προβλέπει μεν πενταετές χρονικό διάστημα, όμως οι Αναθέτουσες Αρχές έχουν την δυνατότητα να το επεκτείνουν για σκοπούς διασφάλισης ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού.

Στον ισχυρισμό των Αιτητών για τη δυνατότητα συμμετοχής στο Διαγωνισμό μηχανικού κατασκευής με ανάλογη εμπειρία προ εικοσαετίας απαντά ότι ο όρος 6.4.1.(β) αναφέρεται σε απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν οι οικονομικοί φορείς και ότι η ατομική εμπειρία του μηχανικού κατασκευής, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αξιολογήσιμη εμπειρία για την εταιρεία.

Υποστηρίζει επίσης ότι οι Αιτητές από τη στιγμή που γνώριζαν τον επίμαχο όρο και δεν διαμαρτυρήθηκαν ούτε τον αμφισβήτησαν αλλά υπέβαλαν την προσφορά τους ανεπιφύλακτα ζητώντας όπως τους κατακυρωθεί ο Διαγωνισμός δεν νομιμοποιούνται να τον αμφισβητούν επειδή δεν τους κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός.

---

² Κουτσού ν Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (2001) 3 Α.Α.Δ 311, 314
Γεωργίου ν Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λάρνακας κ.α. (2002) 3 ΑΑΔ 475, 480

Αβάσιμο θεωρεί η Αναθέτουσα Αρχή και τον ισχυρισμό των Αιτητών για τη δυνατότητα της Επιτροπής Αξιολόγησης να ζητήσει διευκρινίσεις ώστε να τους δοθεί η ευκαιρία να υποβάλουν συμφωνία με ανεξάρτητο φορέα και να ξεπεραστεί έτσι οποιαδήποτε αμφιβολία για την τεχνική ικανότητα τους. Η Επιτροπή Αξιολόγησης, αναφέρει, ζήτησε από τους Αιτητές διευκρινήσεις σχετικά με τους όρους 6.4.1(α) και (β), η απάντησή τους όμως δεν τεκμηριώνει την πλήρωση των κριτηρίων του όρου 6.4.1(β) και γι' αυτό η προσφορά τους αποκλείστηκε. Η συμφωνία με άλλον φορέα στην οποία επίσης αναφέρονται οι Αιτητές δεν συμπεριλήφθηκε στην προσφορά τους ώστε να μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την αξιολόγηση.

Σ' ότι αφορά τον ισχυρισμό των Αιτητών για μη ορθή αξιολόγηση από την Επιτροπή Αξιολόγησης, επειδή όπως ισχυρίζονται ο επιτυχών δεν πληροί τα κριτήρια της ελάχιστης κατηγορίας άδειας εργολήπτη σε Τεχνικά Έργα (όρος 3.1 Τόμος Α), και την προαπαιτούμενη τεχνική εμπειρία στα οδικά έργα, η Αναθέτουσα Αρχή, αναφέρει ότι ο επιτυχών με την προσφορά του έχει υποβάλει αντίγραφο της ετήσιας άδειας για το 2020 για Τεχνικά Έργα Γ' Τάξης η οποία εκδίδεται από το Συμβούλιο Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων και από την οποία φαίνεται ότι αυτός μπορεί να προσφοροδοτεί για τεχνικά έργα Β' Τάξης και να αναλαμβάνει την εκτέλεση τεχνικών έργων Γ' Τάξης. Συνεπώς, καταλήγει, ο επιτυχών πληροί τον όρο 6.1.6 1 (α) του Τόμου Α σχετικά με την επαγγελματική του ικανότητα βάσει της κατηγορίας και τάξης του έργου του διαγωνισμού (Γ Τεχνικό).

Αναφορικά με την άλλη σύμβαση η οποία έχει ανατεθεί στον επιτυχόντα και στην οποία αναφέρονται οι Αιτητές, σημειώνει ότι ο επιτυχών για να υπογραφεί εκείνη η σύμβαση είχε υποβάλει στο Τμήμα Δημοσίων Έργων αντίγραφο της Ετήσιας Άδειας του για έτος 2021.

Ο επιτυχών για τεκμηρίωση του όρου 6.4.1(α) και (β), αναφέρει η Αναθέτουσα Αρχή, δήλωσε, στο Παράρτημα 6, έργο στην Τάλα της Επαρχίας Πάφου, «Κατεδάφιση των οικοδομών της ανάπτυξης που ανεγέρθηκαν εντός των οικοπέδων με αρ. 955, 956 και 957, Φ/Σχ 45/35 στην Τάλα και απομάκρυνση των υλικών και σταθεροποίηση των πρανών με την κατασκευή πασσαλότοιχων» για το οποίο η Επιτροπή Αξιολόγησης έκρινε ότι από τα υποβληθέντα δεν προέκυπτε με σαφήνεια η πλήρωση των κριτηρίων των όρων 6.4.1.(α) και (β) γι' αυτό και έστειλε επιστολή ημερ. 25.1.2021 με την οποία ζητούσε διευκρινιστικά στοιχεία. Ο επιτυχών, με επιστολή του ημερομηνίας 03.2.2021 απέστειλε σειρά στοιχείων από τα οποία, προκύπτει ότι το δηλωθέν έργο ικανοποιούσε τις πρόνοιες του σχετικού όρου. Σε κάθε περίπτωση υποστηρίζει και σύμφωνα με τη Νομολογία³ το Δικαστήριο για τεχνικά ζητήματα δεν μπορεί να λάβει θέση ούτε να προβεί σε πρωτογενή έλεγχο.

Για σκοπούς εξέτασης του πρώτου ισχυρισμού των Αιτητών θεωρούμε χρήσιμο να παραθέσουμε ότι από τον όρο 6, Προϋποθέσεις συμμετοχής, είναι σχετικό:

---

³ Νικολάου ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ 34, Γεωργίου ν. Δημοκρατίας (2001) 3 Α.Α.Δ 696.

«6.4. Τεχνικές και Επαγγελματικές Ικανότητες

Για τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, οι Οικονομικοί Φορείς πρέπει να πληρούν υποχρεωτικά τις παρακάτω προϋποθέσεις που αφορούν τις τεχνικές και επαγγελματικές τους ικανότητες.

(α) [...]

(β) Κατά τα τελευταία (15) χρόνια, πριν από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, να έχει συμπληρώσει τουλάχιστον ένα (1) έργο, το οποίο να συμπεριλαμβάνει την κατασκευή πασσαλότοιχου ή διαφραγματικού τοίχου αξίας τουλάχιστον €200.000».

Οι Αιτητές προς ικανοποίηση του όρου 6.4(β) υπέβαλαν μέσω του Παραρτήματος 6 της προσφοράς τους δύο έργα:

(α) «Κατασκευή Τμήματος της Οδού Σωτηράκη Μαρκίδα, στην Πάφο

(β) «Παρακαμπτήριο δρόμος στην Κοινότητα Νέου Χωρίου της Επαρχίας Πάφου».

Η Επιτροπή Αξιολόγησης στην πρώτη της συνεδρία ημερ. 21.01.2021 αποφάσισε ότι από τον κατάλογο των έργων της προσφοράς των Αιτητών δεν προκύπτει με σαφήνεια η πλήρωση των κριτηρίων που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 6.4.1. (α) και (β) των Εγγράφων Διαγωνισμού. Ως εκ τούτου, αποφάσισε όπως του ζητήσει να προσκομίσει, για τα έργα που είχε δηλώσει στοιχεία που να τεκμηριώνουν την πλήρωση των κριτηρίων των παραγράφων 6.4.1. (α) και (β), όπως, Βεβαίωση Πιστής Εκτέλεσης του Έργου, Τελικό Λογαριασμό ή άλλη πιστοποίηση πληρωμής, σχέδια οριζοντιογραφίας των έργων και εγκάρσιας τομής στη θέση των πασσάλων (σε Α3 μέγεθος).

Ακολούθως μετά τις διευκρινίσεις που έδωσαν οι Αιτητές έκρινε ότι μόνο το έργο «Νέου Χωρίου» πληροί τις απαιτήσεις της παραγράφου (α), δεν πληροί όμως τις απαιτήσεις της παραγράφου (β), καθότι δεν συμπεριλαμβάνει την κατασκευή πασσαλότοιχου ή διαφραγματικού τοίχου αξίας τουλάχιστον €200.000.

Οι Αιτητές στα υποβληθέντα στοιχεία, μετά από τις διευκρινίσεις που ζήτησε η Αναθέτουσα Αρχή, υπέβαλαν, μεταξύ άλλων, βεβαίωση ημερ. 1.2.2021 σύμφωνα με την οποία στο έργο «Νέου Χωρίου» ως υπεργολάβοι της εταιρείας SM & S BUILD OPTIONS LTD εκτέλεσαν εργασίες ύψους €903.800 πλέον ΦΠΑ. Υπέβαλαν επίσης βεβαίωση από τον Μελετητή και Επιβλέποντα Μηχανικό του έργου, Α. Νικολάου, ημερ. 02.02.2021 στην οποία βεβαιώνεται ότι στα πλαίσια κατασκευής του έργου ΠΑΡΑΚΑΜΠΗΤΗΡΙΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ Ν. ΧΩΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΑΦΟΥ, ΑΡ. ΣΥΜΒΟΛ. Ε.Δ. ΠΑΦΟΥ Τ.Σ. 20/2016, με Συντονιστή την Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου, μέρος του έργου αφορούσε γεφύρωση αργακιου με κατασκευή Πασσαλότοιχων εκατέρωθεν, ύψους πέραν των 4Μ. Το συνολικό κόστος του έργου αυτού υπολογίζεται στις €210.000,00 και βεβαίωση του Επάρχου Πάφου σύμφωνα με την οποία το έργο περιλάμβανε εργασίες όπως:

«Χωματουργικά, αποχετεύσεις ομβρίων, κατασκευή οδοστρώματος, κράσπεδα και πεζοδρόμια, εργασίες υπηρεσιών, οδική σήμανση, τοίχους αντιστήριξης, πασσαλώσεις και άλλες εργασίες».

Επιπλέον υπέβαλαν τελικά έντυπα πιστοποιητικών πληρωμής (προσωρινής και Τελικής παραλαβής), σχετικά πιστοποιητικά και σχέδια των πασσαλότοιχων που περιελάμβαναν μεταξύ άλλων την οριζοντιογραφία και τομή των πασσάλων.

Ό,τι ο όρος είναι ουσιώδης δεν χωρεί αμφιβολία. Αφορά τις Προϋποθέσεις Συμμετοχής στο Διαγωνισμό και ειδικότερα την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα του προσφέροντα. Άλλωστε το ουσιώδες του όρου προκύπτει και από το λεκτικό της διατύπωσης του «...πρέπει να πληρούν υποχρεωτικά...». Συνεπώς δεν μας βρίσκει σύμφωνους ο ισχυρισμός των Αιτητών ότι σε περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι η προσφορά τους δεν πληροί τον σχετικό όρο η απόκλιση είναι επουσιώδης. Όπως είναι καλά γνωστό δεν χωρεί επουσιώδης απόκλιση από ουσιώδη όρο. (βλ. *Δημοκρατίας και CH Heat Flow Mechanical Contractors Ltd (2005) 3 AAD 363, Αναθεωρ. Εφέσεις 20/2011 και 36/2011, ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ POSEIDON GRAND MARINA OF PAPHOS v. CYBARCO PLC κ.α., ημερ., 21/12/2015*).

Η Επιτροπή Αξιολόγησης στην συνεδρία της ημερ. 04.02.2021 αξιολογώντας τα υποβληθέντα αποφάσισε τα εξής:

«Ο Προσφέρων «D. KOUPPIS & SONS CONSTRUCTION CO. LTD» στις 02 Φεβρουαρίου 2021, εντός του χρονικού περιθωρίου που καθορίστηκε, υπέβαλε στοιχεία τα οποία η Επιτροπή Αξιολόγησης έκρινε μη ικανοποιητικά. Τα εν λόγω στοιχεία δεν τεκμηριώνουν την πλήρωση των απαιτήσεων της παραγράφου 6.4.1.(β) των εγγράφων και συγκεκριμένα για τα έργα που συμπληρώθηκαν στον κατάλογο του Παραρτήματος 6, δεν προκύπτει να συμπεριλαμβάνουν «... κατασκευή πασσαλότοιχου ή διαφραγματικού τοίχου αξίας τουλάχιστον €200.000,00».

Δεν διαφωνούμε με την Αναθέτουσα Αρχή ότι ο έλεγχος πλήρωσης τεχνικών όρων διαγωνισμού είναι έργο της Αναθέτουσας Αρχής η οποία κατέχει τις απαιτούμενες τεχνικές γνώσεις και ότι η Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών δεν προβαίνει σε πρωτογενή ευρήματα. Δεν συμφωνούμε όμως ότι κάθε φορά που υπάρχουν

τεχνικά ζητήματα περιορίζονται και οι εξουσίες της για έλεγχο νομιμότητας και ειδικότερα εάν υπήρξε επαρκής έρευνα και αιτιολόγηση της κατάληξής της.

Οι Αιτητές κατά τη διαδικασία ακρόασης της υπόθεσης με σκοπό να καταδείξουν το βάσιμο των ισχυρισμών τους παρουσίασαν έγγραφα (Δελτία Ποσοτήτων για το έργο του «Νέου Χωρίου») από τα οποία όπως ισχυρίζονται προκύπτει ότι η κατασκευή πασσαλότοιχων περιλαμβάνει και άλλες εργασίες όπως χωματοουργικά και εκσκαφές. Η Αναθέτουσα Αρχή βέβαια έφερε ένσταση τόσο στην παρουσίαση των εν λόγω εγγράφων όσων και στο να ληφθούν υπόψη. Έγιναν δεκτά για κατάθεση με την επιφύλαξη να κριθεί στο τέλος της υπόθεσης κατά πόσο αυτά θα ληφθούν υπόψη.

Έχοντας υπόψη τη θέση της Αναθέτουσας Αρχής όπως αυτή εκφράστηκε στη γραπτή της αγόρευση ότι δηλαδή εύλογα αναμένεται οι Αιτητές να έχουν στην κατοχή τους όλα τα μετρικά και οικονομικά στοιχεία του έργου που τεκμηριώνουν την αξία των πασσαλότοιχων του συγκεκριμένου έργου αλλά δεν τα έχει κάνει γνωστά ούτε κατά τη διαδικασία διευκρινίσεων ούτε κατά τη γραπτή της αγόρευση, κρίνουμε ότι αυτά μπορούν να ληφθούν υπόψη.

Από τη στιγμή που η ίδια η Αναθέτουσα Αρχή ως ειδική θεωρεί κι' αυτό προκύπτει από την πιο πάνω θέση της ότι τα μετρικά και οικονομικά στοιχεία του έργου είναι αυτά που τεκμηριώνουν με ακρίβεια την αξία των πασσαλότοιχων του έργου που οι Αιτητές επικαλούντο στην προσφορά τους για τεκμηρίωση της απαίτησης του όρου 6.4.1(β), είχε καθήκον στα πλαίσια δέουσας έρευνας να τα

ζητήσει από τους Αιτητές και όχι να καταλήξει στη βάση δικών της υπολογισμών στηριζόμενη μόνο στη βεβαίωση του επιβλέποντα μηχανικού του έργου και των σχεδίων κατασκευής των πασσάλων ότι η προσφορά των Αιτητών δεν πληροί τη συγκεκριμένη απαίτηση. Επίσης ο ίδιος ο εκπρόσωπος της Αναθέτουσας Αρχής ενώπιον μας δήλωσε ότι εάν ληφθούν υπόψη και συναφείς εργασίες για τους πασσαλότοιχους η αξία τους είναι της τάξεως μάξιμουμ των €80.000. Δεν μπορούμε να αντιληφθούμε εφόσον υπήρχαν στοιχεία από τα οποία η Αναθέτουσα Αρχή θα μπορούσε με ακρίβεια να καταλήξει στην αξία των πασσαλότοιχων του υποβληθέντος έργου επέλεξε να μην τα ζητήσει και να καταλήξει στο περίπου. Η Αναθέτουσα Αρχή είχε τη δυνατότητα να ζητήσει εκ νέου διευκρινίσεις ώστε η κατάληξη της να στηρίζεται σε ότι η ίδια δήλωσε ότι τεκμηριώνουν με ακρίβεια την αξία δηλαδή τα μετρικά και οικονομικά στοιχεία του έργου. Περαιτέρω κρίνουμε ότι με όσα η Επιτροπή Αξιολόγησης καταγράφει στην Έκθεσή της η οποία υιοθετήθηκε και οδήγησε στην προσβαλλόμενη απόφαση απουσιάζει η απαιτούμενη αιτιολογία. Οι αναφορές ενώπιόν μας δεν προκύπτουν από το διοικητικό φάκελο ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για συμπλήρωση της αιτιολογίας από το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου.

Οι ισχυρισμοί των Αιτητών για αβάσιμο και καταχρηστικό όρο για δεκαπενταετή χρονικό προσδιορισμό της απαιτούμενης πείρας δεν μας βρίσκουν σύμφωνους όπως δεν μας βρίσκει σύμφωνους ότι η Αναθέτουσα Αρχή θα μπορούσε να ζητήσει περαιτέρω διευκρινίσεις διότι υπήρχε συμφωνία με άλλο φορέα ο οποίος κατ' ισχυρισμό πληρούσε τον όρο 6.4.1(β) του Μέρους Α.

Σε συμφωνία με την Αναθέτουσα Αρχή οι Αιτητές δεν διαμαρτυρήθηκαν και ούτε και ζήτησαν τροποποίηση του σχετικού όρου. Αντίθετα υπέβαλαν αδιαμαρτύρητα την προσφορά τους στη βάση των συγκεκριμένων όρων έτσι ώστε δεν νομιμοποιούνται εκ των υστέρων επειδή δεν τους κατακυρώθηκε ο διαγωνισμός να αμφισβητούν τη νομιμότητα του όρου. Ως προς την κατ' ισχυρισμό συμφωνία τους με άλλο φορέα από τη στιγμή που δεν υποβλήθηκε με την προσφορά του δεν μπορούσε να υποβληθεί εκ των υστέρων με διευκρινίσεις γιατί αυτό θα οδηγούσε σε συμπλήρωση προσφοράς, πράγμα που δεν μπορεί να γίνει.

Οι ισχυρισμοί των Αιτητών σε σχέση με την αξιολόγηση σε άλλο διαγωνισμό δεν μπορούν εδώ να εξεταστούν από τη στιγμή που η νομιμότητα δεν έχει καθ' οιονδήποτε τρόπο αμφισβητηθεί ενώπιόν μας.

Τελευταίος ισχυρισμός των Αιτητών αφορά την μη ορθή αξιολόγηση από την Επιτροπή Αξιολόγησης της προσφοράς του επιτυχόντα, με αναφορά στην κατηγορία άδειας εργολήπτη σε Τεχνικά Έργα και την προαπαιτούμενη τεχνική εμπειρία σε οδικά έργα.

Οι σχετικοί όροι για την κατηγορία άδειας εργολήπτη είναι οι όροι 3.1 και 6.1.6.1

(α) οι οποίοι αναφέρουν για ότι εδώ μας αφορά ότι:

«ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

α. Κατηγορία και Τάξη Έργου

Η κατηγορία του Έργου είναι Τεχνικό και κατατάσσεται στην Γ' Τάξη, όπου οι όροι «Κατηγορία» και «Τάξη» έχουν την έννοια που αποδίδει σε αυτούς ο περί Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων Νόμος.

Ο Περί Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων Νόμος βρίσκεται στην Ιστοσελίδα του Συμβουλίου Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων (<http://www.contractorscouncil.org.cy>), προκειμένου οι Ενδιαφερόμενοι να εκτιμήσουν αν ικανοποιούν την πιο πάνω προϋπόθεση συμμετοχής στο διαγωνισμό».

« 6. ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

6.1. Δικαιούμενοι Συμμετοχής

[...]

6. Επιπρόσθετα, για να δικαιούται κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κοινοπραξία φυσικών και/ή νομικών προσώπων να συμμετάσχει στον διαγωνισμό, θα πρέπει να πληροί τις πιο κάτω ελάχιστες προϋποθέσεις:

1. Σε περιπτώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων, αυτά:

α. πρέπει να κατέχουν ετήσια άδεια που εκδίδεται δυνάμει του περί Εγγραφής και Ελέγχου Εργοληπτών Οικοδομικών και Τεχνικών Έργων Νόμου, ανανεωμένη για το έτος εντός του οποίου υποβάλλεται η προσφορά, για την εκτέλεση έργων της Κατηγορίας και Τάξης του Έργου, όπως καθορίζονται στην παράγραφο 3.1., ή Ανώτερης Τάξης, ή».

(Η υπογράμμιση δική μας).

Με την προσφορά του ο επιτυχών υπέβαλε αντίγραφο της ετήσιας άδειας του για Τεχνικά Έργα Γ' τάξης για το έτος 2020. Όπως φαίνεται από την άδεια ο επιτυχών μπορεί να προσφοροδοτεί για Τεχνικά Έργα Β' Τάξης και να αναλαμβάνει τεχνικά Έργα Γ' Τάξης. Η σχετική άδεια έχει ημερομηνία λήξης 31.12.2020, συνεπώς κατά τον χρόνο υποβολής των προσφορών ο επιτυχών πληρούσε τους σχετικούς όρους. Αυτό άλλωστε έγινε δεκτό και από την πλευρά των Αιτητών κατά την ενώπιον μας διαδικασία. Αυτό που οι Αιτητές

αμφισβητούν είναι εάν ο επιτυχών κατέχει της ίδιας τάξης άδεια και για το 2021 όταν αποφασίστηκε η κατακύρωση του έργου.

Σε συμφωνία με την Αναθέτουσα Αρχή ο επιτυχών κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς του κατείχε την απαιτούμενη από τον όρο άδεια. Συνεπώς η προσφορά του δεν μπορούσε να αξιολογηθεί παρά μόνο στη βάση των υποβληθέντων σύμφωνα με τα οποία ο όρος πληρούται. Κατά την υπογραφή του συμβολαίου η οποία ενδεχομένως γίνεται σε μετέπειτα χρόνο τότε θα πρέπει να ζητηθεί ανανεωμένη άδεια.

Περαιτέρω οι Αιτητές αναφέρονται και στο υποβληθέν από τον επιτυχόντα έργο προς επιβεβαίωση της τεχνικής εμπειρίας σε οδικά έργα και ισχυρίζονται ότι δεν περιλάμβανε εργασίες οδοποιίας.

Σχετικός με τον εν λόγω ισχυρισμό όρος είναι ο όρος 6.4.1.(α) και (β)

«6.4. Τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες

Για τη συμμετοχή τους στο διαγωνισμό, οι Οικονομικοί Φορείς πρέπει να πληρούν υποχρεωτικά τις παρακάτω προϋποθέσεις που αφορούν τις τεχνικές και επαγγελματικές τους ικανότητες:

1.(α) Κατά τα τελευταία δέκα (10) χρόνια, πριν από την ημερομηνία υποβολής των προσφορών να έχει συμπληρώσει την κατασκευή τουλάχιστον ενός (1) έργου οδοποιίας, αξίας τουλάχιστον ίσης ή μεγαλύτερης της εκτιμώμενης αξίας του Έργου. Τα έργα συντήρησης οδικού δικτύου, διαχωρισμού οικοπέδων και ανάπλασης πλατειών δεν πληρούν την παρούσα προϋπόθεση, και

(β) Κατά τα τελευταία δεκαπέντε (15) χρόνια, πριν από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, να έχει συμπληρώσει τουλάχιστον ένα

(1) έργο, το οποίο να συμπεριλαμβάνει την κατασκευή πασσαλότοιχου ή διαφραγματικού τοίχου αξίας τουλάχιστον €200.000.

Η έννοια του «όρου» συμπλήρωση σημαίνει υλοποίηση του έργου κατά 80%».

Ο επιτυχών προς ικανοποίηση του εν λόγω όρου υπέβαλε, με το Παράρτημα 6, το έργο «Κατεδάφιση των οικοδομών ανάπτυξης που ανεγέρθηκαν εντός των οικοπέδων με αρ. 955, 956 και 957, Φ/Σχ 45/35 στο χωριό Τάλα, απομάκρυνση των υλικών και σταθεροποίηση των πρανών».

Η Επιτροπή Αξιολόγησης στην συνεδρία της ημερομηνίας 21.01.2021 αποφάσισε ότι από την προσφορά του επιτυχόντα δεν προκύπτει με σαφήνεια η πλήρωση των κριτηρίων που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 6.4.1.(α) και (β) των Εγγράφων Διαγωνισμού και ζήτησε από τον επιτυχόντα όπως προσκομίσει Βεβαίωση Πιστής Εκτέλεσης του Έργου - Τελικό Λογαριασμό ή άλλη πιστοποίηση πληρωμής, Σχέδια οριζοντιογραφίας των έργων και εγκάρσιας τομής στην θέση των πασσάλων. Ο επιτυχών ανταποκρίθηκε με επιστολή του ημερ. 3.2.2020 και υπέβαλε⁴ διάφορα έγγραφα από τα οποία η Αναθέτουσα Αρχή κατέληξε ότι στο έργο υπάρχει οδοποιία και πασσαλότοιχος της προβλεπόμενης αξίας. Το κατά πόσο το έργο περιέχει εργασίες οδοποιίας ως καθαρά τεχνικό εκφεύγει του ελέγχου μας.

---

⁴ (i) Πιστοποιητικό Παραλαβής από την Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου
(ii) πιστοποιημένο αντίγραφο από την Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου του μέρους του Δελτίου Ποσοτήτων που αφορούσε τους πασσαλότοιχους,
(iii) σχέδια οριζοντιογραφίας
(iv) σχέδια τομών
(v) σχέδιο λεπτομερειών
(vi) Οικονομική Προσφορά
(vii) Τιμολόγια για τη μελέτη
(viii) Παρουσίαση του έργου όπου φαίνεται ότι περιλάμβανε και πασσαλότοιχους και οδοποιία.

Σ' ότι αφορά το τελευταίο ζήτημα σε σχέση με το εν λόγω έργο δηλαδή αυτό της αξίας του για το οποίο οι Αιτητές ισχυρίζονται ότι είναι €781.780 περιλαμβανομένου του ΦΠΑ και άρα δεν πληροί τον όρο θεωρούμε δεδομένης της προέλευσης του εγγράφου το οποίο παρουσίασαν οι Αιτητές, το οποίο είναι μεν αντίγραφο, φέρει όμως σφραγίδα του επιτυχόντα με χειρόγραφη σημείωση ότι αποδέχεται το λογαριασμό, στον οποίο όντως για το συνολικό κόστος του έργου περιλαμβάνεται το ΦΠΑ ότι το ζήτημα θα πρέπει να διερευνηθεί από την Αναθέτουσα Αρχή περαιτέρω.

Ενόψει όσων έχουμε πιο πάνω αναφέρει ομόφωνα καταλήγουμε σε ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης χωρίς οποιαδήποτε άλλη διαταγή.